Stevenskerk

Projectplan openstelling Grafkelder van de familie Goris

Nijmegen, 11 januari 2018

Henk Postema

Foto's met bijschrift zijn van Jan Heijmans.

1. Inleiding

In het Noordertransept van de Stevenskerk bevindt zich een oude grafkelder die via een luik en een smalle trap vanuit de kerk bereikbaar is. Het is de grafkelder die dateert uit de 17e eeuw en eigendom was van de familie Goris.

Tijdens de grote restauratie halverwege de 20e eeuw is de grafkelder halfdicht gemetseld en is het afgesloten deel is gebruikt als opslagruimte van de stoffelijke resten (schedels en botten) van de graven zoals die zich in de kerk bevonden.

De Stichting Stevenskerk acht het interessant voor de Stevenskerk en de Gemeente Nijmegen dat de grafkelder wordt open gesteld voor het publiek en de geschiedenis van de grafkelder en de familie Goris wordt verteld.

Dit projectplan geeft aan hoe dat uitgevoerd zou kunnen worden.

- Hoofdstuk 2 gaat in op de huidige en de oorspronkelijke situatie van de grafkelder;
- Hoofdstuk 3 gaat in op hoe de grafkelder toonbaar kan worden gemaakt;
- Hoofdstuk 4 gaat in op de afwegingen en de besluitvorming

2. Huidige en oorspronkelijke situatie van de grafkelder

Huidige situatie

De locatie en huidige uitvoering van de grafkelder is weergegeven op onderstaande tekening.

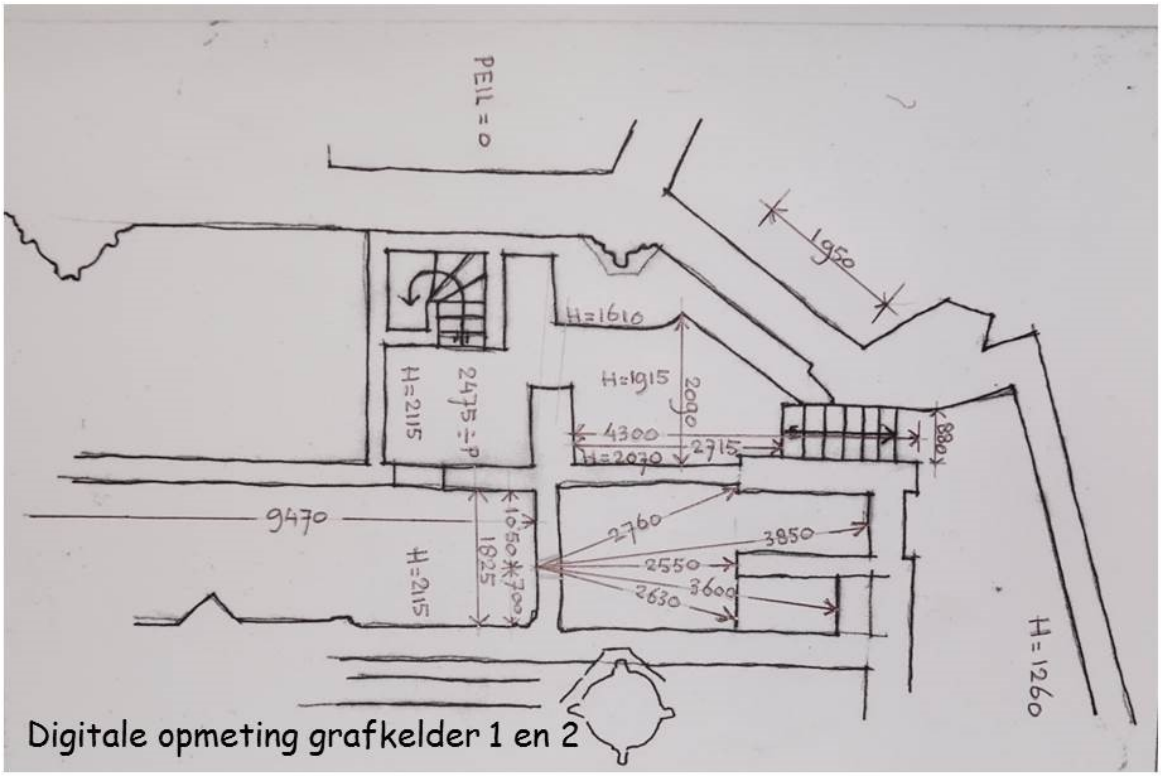

Het luik met de trap eronder bevind zich in het midden van de tekening. De trap rechts op de tekening is vermoedelijk de oorspronkelijke toegang tot de grafkelder en is op kelderniveau nog aanwezig maar gaat niet door naar de begane grond.

De ruimte linksonder op de tekening sluit aan op de kruipruimte van de kerk en is bereikbaar via een kleine opening in de wand in het midden.

Op onder toegevoegde foto's is goed te zien hoe de kelder er thans uitziet:

- Op de bovenste foto staat de oude trap vanaf de sacristie met aan de rechterzijde de wand van het afgesloten deel.
- De onderste foto's zijn gemaakt via een gat in de wand van het afgesloten deel van de kelder en toont de botten en schedels zoals deze halverwege de vorige eeuw er, weinig respectvol, via een luik in zijn gestort. Op de foto is te zien dat er ook bakstenen tussen liggen.

a

b

c

De huidige grafkelder. Rechtsboven **a** is nog te zien de rollaag van het gewelf. Oorspronkelijk ook de eindwand van de grafkelder. Foto **d** onder de oorspronkelijke ingang van de grafkelder.

d

Inkijk in de grafkelder

Oorspronkelijke situatie van de grafkelder

Op onderstaande tekening is een inschatting van de oorspronkelijke uitvoering van de grafkelder aangegeven.
Trap (A) is de oorspronkelijke trap zoals die vermoedelijk vanuit de boven gelegen Sacristie toegang gaf tot de grafkelder.
De grafkelder (B) is aangegeven als een ruimte waar mogelijk links en rechts grafkisten.
Op de doorsnede tekening is het gewelf, zoals dat nog aanwezig is, weergegeven.

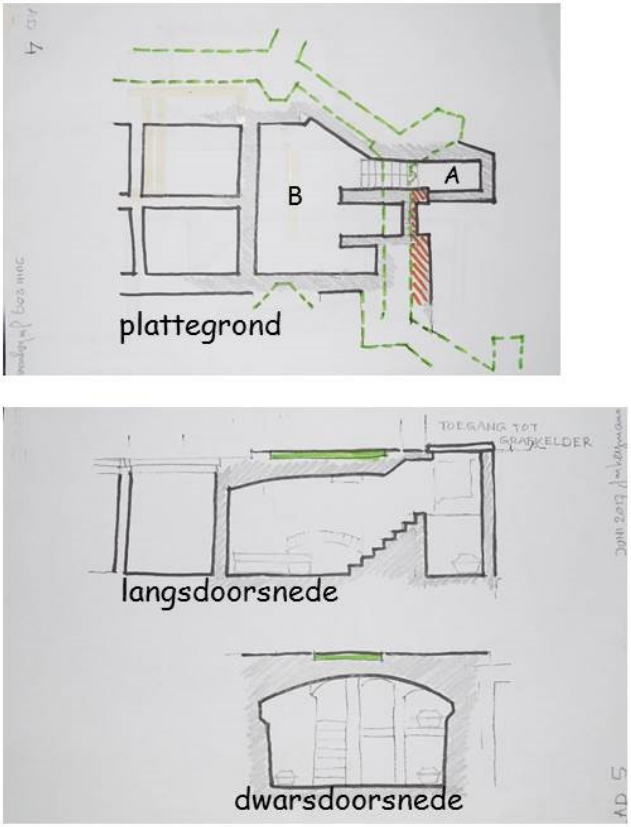

3. Grafkelder openstellen

Er zijn meerdere varianten waarop de grafkelder open gesteld kan worden. In deze notitie zijn twee varianten uitgewerkt, één gebaseerd op de huidige situatie en één gebaseerd op wat vermoedelijk de oude situatie is geweest.

Voorstel 1

Voorstel 1 gaat uit van de huidige situatie.

De kelder is via trap H bereikbaar en blijft verdeeld in twee delen. Er is dan een toegankelijk deel en een afgesloten deel. Door kruipgat E te vergroten tot stahoogte kan de achterliggende ruimte (G, F, D) worden bereikt en kan men door een gat in de muur in het afgesloten deel van de grafkelder kijken.

Voorstel 1

A zwarte afscherming leidingen
B doorgang maken
C gat in gewelf dichten
D doorkijk in wand maken
E kruipgat vergroten
F leidinggoot omleggen
G hekwerk met deur
H leuning trap
I Beenderen verwijderen of in kisten opbergen. ?
J verlichting
K beveiliging toegangsluik

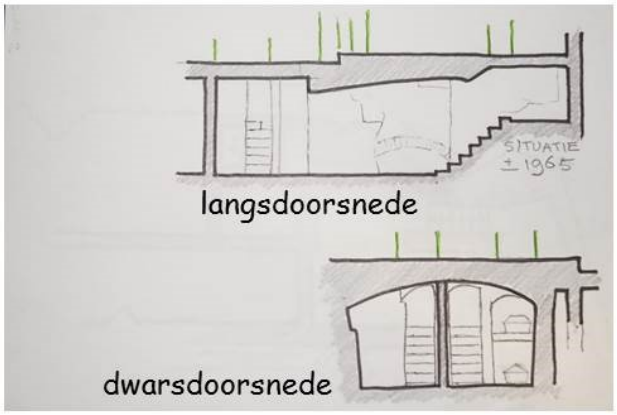

B

E

D en F

G

Nadeel van voorstel 1 is dat de grafkelder krap is en daar mee wat minder geschikt is voor openstelling aan het publiek. Te oordelen naar het metselwerk is dit niet de oorspronkelijke uitvoering van de grafkelder en daarom is voorstel 2 uitgewerkt.

Voorstel 2

Bij voorstel 2 wordt de bestaande tussenwand L verwijderd en ontstaat een grafkelder van ca 4 bij 4 meter met een gewelf van ca 2 meter hoog. Het is daarmee een goed toegankelijke ruimte geschikt voor openstelling aan het publiek.

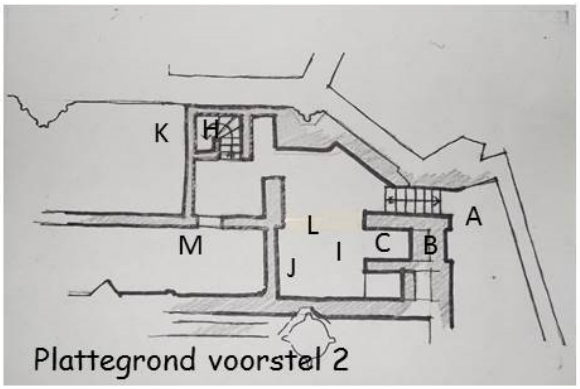

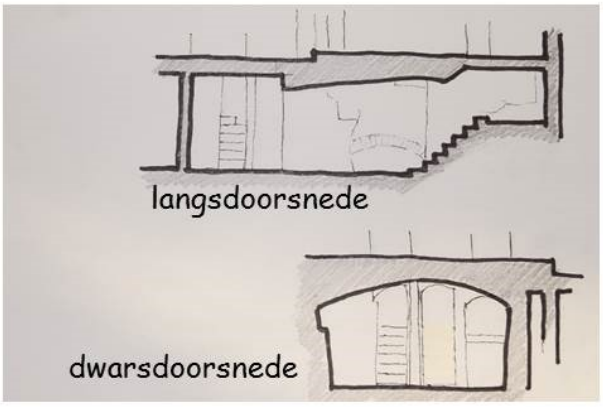

Voorstel 2

A Afscherming bestaande leidingen

B Eventuele doorgang maken

C Gat in gewelf dichten.

H Trapleuning

I Beenderen verwijderen of in kisten.

K Beveiliging toegangsluik.

L Bestaande tussenwand geheel of gedeeltelijk verwijderen.

M Kruipgat dichten d.m.v. stalen hek.

J Verlichting

Afweging en besluitvorming

De keuze welke variant het meest geschikt is hangt vooral af de vraag hoe de oorspronkelijke situatie er echt uit zag. Was er, zoals in deze nota wordt aangenomen, één ruimte waarin de kisten waren opgesteld of waren het toch twee ruimten. Het antwoord op die vraag is lastig te achterhalen en daarom gaat de voorkeur uit naar variant 1.

4. Voorstel openstelling grafkelder familie Goris

Het voorstel voor openstelling van de grafkelder van de familie Goris betreft:

- Bouwkundige en technische aanpassingen:
    - Aanpassing toegangsluik naar de kelder met een hek en een leuning;
    - Vergroten van het kruipgat tot beloopbare doorgang;
    - Bovenste deel naar grafkelder open maken;
    - Verlichting;
    - Aanpassing leidingwerk;
- Archeologisch onderzoek:
    - Beperkt archeologisch onderzoek naar wat er met de boten en schedels gedaan zou kunnen worden;
- Archief onderzoek:

- Er is reeds stamboomonderzoek gedaan door historica Dr. Willy Niessen. Dit onderzoek zal afgerond moeten worden en geschikt gemaakt moeten worden voor publicatie dat de basis zal zijn voor het verhaal dat over de grafkelder en de familie Goris kan worden verteld.

Overleg met belanghebbende partijen

In overleg met onderstaande partijen zal de definitieve uitvoering worden bepaald.

- Stichting Stevenskerk Nijmegen;
- RCE, Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed;
- Gemeente Nijmegen;
- Historica (Dr. Willy Niessen)

Begroting en dekkingsplan

Openstellig grafkelder familie Goris

Voorstel 1

Kosten

Bouwkundige kosten: A, B, C,D,E	€ 1500,-
Installatiekosten: F, H	€ 1000,-
Archeologisch onderzoek, verplaatsen resten: I	€ 2000,-
Beveiliging toegangsluik: H,K	€ 750,-
Presentatiemateriaal:	€ 750,-
Totaal:	**€ 6000,-**

Dekking

Bijdrage Gemeente Nijmegen	€ 3000,-
Bijdrage Stichting Vrienden van de Stevenskerk	€ 3000,-
Totaal:	**€ 6000,-**